

A decorative archway with two columns. The arch is filled with intricate scrollwork. The columns are also decorated with scrollwork and have a base with a central medallion. The Hebrew text is centered within the arch.

חֹבֶרֶת
הַלְכוּת
בְּשַׁר הַדָּאָא

נערך ע"י ישראל יצחק הלוי איצקוביץ
הזכות לצלם נתונה רק למטרות חינוך ולא
למטרות רווח
052-7635514

הגדרת האיסור

ג' מקומות נכתב בתורה על איסור בשר וחלב:

1. שמות פרק כג פסוק יט
רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְקִיךָ לֹא-תִבְשַׁל גְּדֵי בְּזֵזְלֶיךָ
אָמוֹ:

2. שמות פרק לד פסוק כו
רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְקִיךָ לֹא-תִבְשַׁל גְּדֵי בְּזֵזְלֶיךָ
אָמוֹ:

3. דברים פרק יד פסוק כא
לֹא-תֹאכְלוּ כָל-נֶבֶלָה לָגֵר אֲשֶׁר-בְּשַׁעְרֵיךָ תִּתְנַנֵּה וְאָכְלָה אוּ מִכֹּר
לְנֹכְרֵי כִּי עִם קָדוֹשׁ אֲתָה לָהּ אֶלְקִיךָ לֹא-תִבְשַׁל גְּדֵי בְּזֵזְלֶיךָ אָמוֹ:

וטעם הדבר מבואר בגמרא¹ שלומדים שאיסור בשר וחלב שונה משאר איסורים שאסור בג' דברים: באכילה, בהנאה, ובבישול.

איסור בישול

אסור לבשל בשר וחלב אפילו אם אינו רוצה לאוכלם, דעצם הבישול ג"כ אסרה תורה, אע"פ שעושה כן שלא לעורך אכילה.

איסור הנאה

בשר וחלב שנתבשלו בין במזיד בין באונס אסורים בהנאה, ולכך אם יש לו בשר וחלב שנתבשלו יחד אסור לו ליתן לכלבו או למכור לגוי.

כלב של הפקר הט"ז² מביא בשם הרמ"א והמהרש"ל שבשר וחלב שנתבשלו יחד צריך להשליכו לבית הכסא דווקא, אבל לא יתן אותו לכלב אפילו כלב שאינו שלו, ובתשב"ץ הוסיף ואפילו של הפקר.

❖ דעת האיסור זהיתר³ דטעם הדבר דלא יאכל כתיב בעיירי, וזיינו שאסור לו לגרום שהמאכל יאכל ע"י מאן דהוא.

❖ דעת החוות דעת והמגן אברהם⁴ דע"י שמאכיל את הכלב אע"פ שאינו שלו יש לו הנאה בזה, שממלא רצונו להשביע את החיה.

¹ חולין קט"ז ע"ב

² בסימן צ"ד ס"ק ד'

³ כלל כ"א דין י"ב.

⁴ או"ח, ס"י תמ"ח ס"ק ט'.

בשר וחלב שאסור מן התורה

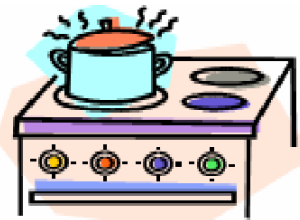
איסור הנאה

איסור אכילה

איסור בישול

בתורה כתוב לא תבשל גדי בחלב אמו, שלכאורה משמע ממונו שרק גדי אסור, אבל חז"ל למדו שגדי לאו דווקא אלא במשמעות גדי הוא כל בהמה.

והמקור לזה מדכתב אצל יהודה "וישלוז יהודה את גדי העיזים", וכן "את עורות גדיי העיזים" ולא כתב גדי סתם, משמע מזה ששאר המקומות שכתב גדי ללא תוספת, חיינו כל בהמה במשמע.

חיה ועוף

חיה ועוף האם יש בהם איסור בשר וחלב ?

- ❖ דעת רבי עקיבא שחיה ועוף אינו אסור מן התורה אלא מדרבנן, דבתורה כתוב פעמים גדי אחד למעוטי חיה ואחד למעוטי עוף.
- ❖ דעת רבי יוסי הגלילי שכל דבר שיש לו איסור נבילה יש בו גם משום איסור בשר וחלב, ולכן חיה ג"כ אסורה מן התורה בבשר וחלב, אבל עוף אע"פ ששייך בו איסור נבילה מ"מ אין בו איסור בשר וחלב, והטעם: דהתורה כתבה לא תבשל גדי בחלב אמו וממעטים עוף שאין לו חלב.

להלכה פסקו הראשונים מדעת רבי עקיבא ולכן מן התורה איסור בשר וחלב הוא דווקא בבהמה, אבל חיה ועוף אינם אסורים מן התורה. אבל חז"ל גזרו שלא יבשל אדם בשר עוף או בשר חיה בחלב.

זחטעם כתב הרמב"ם⁵ כדי שלא יפשעו העם ויבואו לידי איסור בשר וחלב דאורייתא ויאכלו בשר טהורה בחלב טהורה, שחרי אין משמע הכתוב אלא גדי בחלב אמו ממש, לפיכך אסרו כל בשר וחלב.

איזה חלב

כתב הרמב"ם⁶ אין איסור מן התורה אלא בשר בהמה טהורה בחלב טהורה, ולא נאמר גדי בחלב אמו דווקא אלא שדיבר הכתוב בהווה. ולכן בשר בהמה אסורה הן בחלב פרה הן בחלב כבשים או עיזים, אבל חלב היה אינו אסור אלא מדרבנן.

מורה הלכה

איסור בשר וחלב מן התורה היינו דווקא בבשר בהמה ובחלב בהמה, חלב היה ובשר היה ועוף אינו אסור אלא מדרבנן. בשר וחלב מן התורה אסורים באכילה בגישול ובהנאה, ולכן אסור להאכילו אפילו לכלב של הפקר.

בשר וחלב דרבנן

לענין הנאה

בשר וחלב שנתערבו באופן שהאיסור הוא רק מדרבנן: באכילה נאסרה, ובהנאה יש מחלוקת הפוסקים:

- ❖ הרמ"א פוסק שכל בשר וחלב שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה, ומבארים הפוסקים שטעם הדבר מפני שלא אסרו חכמים אלא באכילה.
- ❖ דעת המחש"ל שתקנת חכמים כעין דאורייתא, ולכך: אסורה בין באכילה ובין בהנאה.

להלכה הכריעו הט"ז והש"ך ועוד פוסקים להקל כדעת הרמ"א.

⁵ בפ"ט הל"ד.

⁶ מאכלות אסורות פ"א הל"ג.

לענין בישול

הרוצה לבשל בשר וחלב שאיסורו הוא רק מדרבנן, ואינו רוצה לאכלן אלא למכרן לגוי או שאר הנאות, פסק הגר"ע אייגר שמוותר, אבל הפרי מגדים כתב שאף שמין הדין מותר, מ"מ אסור משום מראית העין.

מזרה הלכה

בשר וחלב שאיסורו רק מדרבנן אסור באכילה, וגם בבישול משום מראית העין, אבל בהנאה מותרת.

באיזה אופן נאסר

כתב הרשב"א⁷ כדי שאיסור בשר וחלב יהא נאסר מן התורה הוא רק אם הוא עבר תהליך של בישול, ולכן בשר וחלב שנתערבו יחד אבל לא עברו תהליך של בישול אינו אסור מן התורה.

ומקור הדברים הוא מבאר דהרי כפי שביארנו לעיל שטעם הדבר שהתורה כתבה שלוש פעמים לא תבשלו אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול, א"כ לכאורה קשה מדוע לא כתבה התורה פעם אחד לא תחנו ופעם אחד לא תאכלו, אלא על כורחך שכוונת התורה לומר שאיסור בשר וחלב היינו דווקא אם עבר דרך בישול.

כבוש ועליחה

בשר וחלב שנכבשו יחדיו או שהיו ביחד ונמלחו, כתבו ע"ז הש"ך והפרי חדש שאינו אסור מן התורה אלא רק מדרבנן.

צלייה וטיגון

נחלקו הפוסקים האם צלייה וטיגון נחשבת כבישול ולכך אם צלה בשר או טיגן בשר ע"ג חמאה אסור מן התורה, או שאינו נקרא בישול ואסור רק מדרבנן.

❖ דעת הר"ן וכן פוסק החוות דעת שאין הצלייה בכלל הבישול מפני שבעת הצלייה אין טעם המאכלים נבלעים זה בזה, ומוסיף

⁷ בתורת הבית.

החזות דעת דיש ראייה מן התורה שכתבה "בישול" ולא צלייה (וטיגון בכלל צלייה).

❖ דעת הפרי חדש והחכמת אדם שצלייה בכלל בישול דגבי קרבן פסח נאמר "ובשלת ואכלת" וכידוע היה קרבן פסח ע"י צלייה ואע"פ כן קוראת לו התורה בישול.

בנושא זה (שהנפק"מ הוא גם על עוד נושאים וכדוגמא הל' שבת) לא הכריעו הפוסקים אבל בהפסד מרובה יש להקל.

טיגון בשמן עמוק

כתב בשמירת שבת כהלכתה⁸ בשם הגרש"ז אורבנך שמחלוקת הפוסקים היינו דווקא בטיגון בקצת שמן, אבל טיגון בשמן עמוק לכו"ע הוי כבישול, והטעם דמה לי בישול במים ומה לי בישול בשמן.

מורה הלכה

איסור בשר וחלב היינו דווקא אם נתבשל, כיבוש ומליחה אינו בכלל בישול, צלייה וטיגון בקצת שמן הוי מחלוקת הפוסקים, וטיגון בשמן עמוק הוי בכלל בישול.

בישול לנכרי

כמבואר לעיל איסור בשר וחלב היינו אפילו על עצם הבישול על אף שאינו שלו, ולכך אסור לבשל אפילו לגוי.

שימוש בתנור של גוי

פסק הרמ"א שגוי שהניח סיר בתנור וישראל רוצה לחתות באש של התנור לצורכו (כגון שיש לו ג"כ סיר, או שרוצה להתחמם) אסור, דחיישינן שמא יש בסיר של הגוי בשר וחלב וע"י החיתוי מזרז הבישול, אבל הפוסקים הכריעו דהיינו דווקא באופן שיש לחשוש שיש בסיר בשר וחלב ממש, אבל אם יודע שאין בסיר בשר וחלב רק חושש שמא יש בליעות וכדומה יש בזה הרבה סיבות להקל.

⁸ פ"א הערה קפ"ב.

גוי בבית ישראל

גוי שנמצא בביתו של ישראל ומבשל בסירים שלו – ולפעמים הוא מבשל בשר וחלב.

הש"ך⁹ מביא בשם המרדכי שהישראל חייב להקפיד שיחיה לגוי סירים נפרדים לבשר ולחלב משום מראית העין, אבל מסיים הש"ך שאין זה אלא חומרא בעלמא ואין העולם נזחרים בזה.

מורה הלכה

איסור בשר וחלב היינו אפילו במבשל לגוי, תנור שנמצא בה סיר של גוי, אם יודע גבירור שיש שם בשר וחלב אסור לו לחתות משום שע"י החיתוי הוא ממחר את הבישול של הבשר וחלב, אבל אם אין שם מותר, גוי שאוכל בביתו של ישראל אין הישראל מחויב לדאוג שיבשל בסירים נפרדים.

קדירה שבישלו בשר או חלב

בגמ' ע"ז¹⁰ פליגי תנאים גבי כלי של גוי שהשתמש בו לפני שהגעילו.

- ❖ חד אמר שהתבשיל מותר באכילה, וזתעם שאע"פ דעצם מעשה הבישול היה באיסור, מ"מ הזעם הבלוע בכלי ונפלט הזי טעם פגום, ונותן טעם לפגם אינו אוסר התבשיל.
- ❖ חד אמר שהתבשיל אסור באכילה, משום שנותן טעם לפגם אסור.

ומבואר בגמ' שם שמחלוקת התנאים היינו דווקא בקדירה שבישול הגוי לא היה באותו היום (ונקרא קדירה שאינה בת יומא) אבל בקדירה שהגוי בישול באותו יום לכו"ע התבשיל אסור, דטעם הבלוע אינו פגום.

וע"פ גמ' זו פסקו הראשונים שקדירה שבישלו בה בשר או חלב אסור לבשל את המין השני היות ובעת הבישול נכנס טעם הבלוע בקדירה בתוך המאכל, ובהקדירה בת יומא הזי איסור מדאורייתא, ובאינה בת יומא אסורה מדרבנן משום גזירה שמא ישתמש בבת יומא.

⁹ סימן פ"ז ס"ק י"ח.

¹⁰ ע"ה ע"ב.

איך בודקים התבשיל

תבשיל שנתבשל בקדירה בת יומא המאכל נאסר רק אם הבליעה נתן טעם.

- ❖ דעת הבית יוסף שנותנים לגוי לטעום וחזא אומר האם יש בו טעם הבליעה.
- ❖ דעת הרמ"א שאין לסמוך על טעימת הגוי ולכן התבשיל אסור באכילה רק אם יש שישים כנגד המאכל.

להלכה אחינו הספרדים הנוהגים כהמחבר יכולים ליתן לגוי לטעום, אבל האשכנזים הנוהגים כהרמ"א אין להם היתר אלא בניטול בשישים.

ביטול בשישים

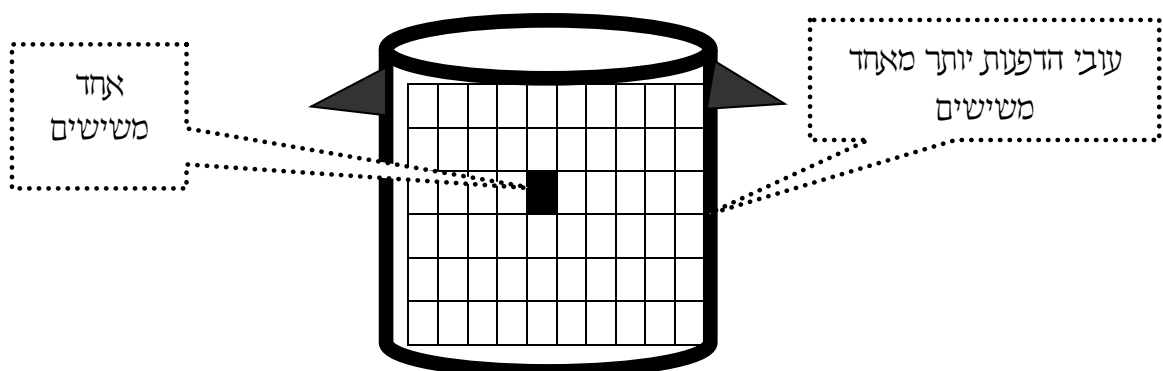
כמבואר לעיל דעת הרמ"א דבעינן שישים כנגד הבליעה, והיות שאי אפשר לדעת כמה בלוע בכלי כי אי אפשר לשער לכך מוסיף הרמ"א ומחמיר שצריך לחשב את כל עובי הדופן כאילו הם בלועות לגמרי, ולכן אם רוצה להתיר התבשיל צריך שיהיה בתבשיל שישים כנגד עובי דופני הקדירה.

ומקשה הש"ך שלכאורה לא יתכן שיהיה במציאות כלי שמחזיק בתוכו פי שישים מעובי דופןותיו וא"כ מה הועיל היתר זה ?

תירוץ א' מתרץ הש"ך שאמנם כוונת הרמ"א לומר שבכל האופנים התבשיל יהיה אסור דלא שייך היתר שישים.

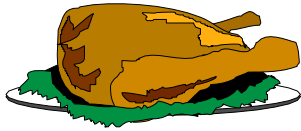
תירוץ ב' מתרץ הש"ך דיש אופנים שהכלי רחב מאוד ועשוי מנחושת דקה ואז יש שישים כנגד עובי דפנות הכלי.

בימנו אין סיר שיש בתוכו שישים כנגד עובי דפנות הכלי, ולכן תבשיל שנתבשל בקדירה בת יומא אסורה באכילה.

דין הקדירה

פסק המחבר קדירה שאינה בת יומא ובישל בה, התבשיל מותר באכילה אבל בקדירה אסור לבשל בין חלב ובין בשר עד שיכשירו. וזוהי כתב חש"ך לפי שבקדירה זו יש בליעה של בשר ושל חלב.

↓
מותר באכילה

↓
אסור בשימוש
עד שיכשירו

כיסוי הקדירה

בת יומא כיסוי של קדירה רותחת ממין אחד שהניחה על קדירה אחרת ממין אחרת רותחת, פסק הרמ"א שהקדירה השנייה והכיסוי אסורים בשימוש עד שיכשירנו.

וזוהי כתב חש"ך חדיש שסתם כיסוי רותחת יש בו לחלוחית, וכשמניחה על הקדירה השנייה עולה חבל מן הקדירה לכיסוי, ואוסרו, ויורד לקדירה ואוסרו, ולכך שניחם טעונים הכשרה.

הרמ"א מוסיף שדין זה הוא גם באופן שהכיסוי צונן אבל הקדירה רותחת, דאז הקדירה מרתיחה מחדש את הכיסוי.

אינה בת יומא נחלקו הפוסקים בכיסה את הקדירה עם כיסוי ממין אחר ואינה בת יומא ובישל בה.

- ❖ דעת השערי דורא שאע"פ שאינה בת יומא דינה כבת יומא.
- ❖ הרמ"א כתב שחזא חזמרא בלא טעם וזוסיף שאינו מתיר לגמרי דכן נזחגים, אבל בהפסד גדול אפשר להקל.

להלכה כתבו הפוסקים בשם המהרש"ל שדין זה היינו דווקא בקדירות של פעם שהיה קצירין מלמעלה ויש בהם חלל וקשה לקנח אותם, ולכן כל מה שחילקו חז"ל לבין בת יומא לאינה בת יומא היינו דווקא בבליעות, אבל על מאכל בעין אין נפק"מ.

קדירה שבישלו בה בשר או חלב אסור לבשל בו המין השני, אם הקדירה בת יומא, הוי אסור דאורייתא, ורגת יומא הוי אסור מדרבנן טעה ובישל בה:

קדירה שאינה בת יומא	קדירה בת יומא	
מותר באכילה.	למחבר נותנים לגוי לטעום, לרמ"א מותר דווקא ביש שישים כנגד עובי הדפנות.	התבשיל
חייב להכשיר.		הקדירה
ככל קדירה שאינה בת יומא.	אסור התבשיל והמאכל.	הכיסוי

נ"ט בר נ"ט

למדנו לעיל שאיסור בשר וחלב אינו דווקא כשהבשר או חלב גלוי ונראה אלא אפילו באופן שאחד מהם גלוי והשני טעם הבלוע בכלי (ובכלי בת יומא הוי אסור דאורייתא) הנושא הנידון כאן הוא באופן שמבשל מאכל פרוזה בכלי ממין אחד ורוצה לאכול מאכל זה עם המין השני, נידון זה נקרא נותן טעם בר נותן טעם, שהכלי יש בו טעם א' והמאכל כשאוכלו עם המין השני מכניס במין השני טעם ב'.

- ❖ דעת רוב הראשונים שמותר לאכול עם המין השני, היות זהו רחוק בשתי דרגות מהמין האחר ולכך טעם הבלוע בו הוי טעם חלש.
- ❖ דעת רש"י שאסור מכיוון דיש בו טעם בלוע.

להלכה פסק המחבר שמותר, אבל הרמ"א כתב להחמיר כשיטת רש"י, אמנם הוא מוסיף שיש אופנים שמותר ויש אופנים שאסור ולכך ראוי מאוד להיזהר בזה.

זכור!
 המושג נ"ט בר נ"ט היינו דווקא במאכל פרוזה
 שהתבשל בסיר שהתבשל בו בשר או חלב, אבל
 סיר שמתבשל בו בשר המים שבו אינם נחשבים
 כנ"ט אלא כבשר ממש!!!

דבר חריף

חולין¹¹ אמר חזקיה.... צנון שחותכו עם סכין שחתך בו בשר אסור לאוכלו עם כותה (שהוא חלבי) והטעם דדבר חריף כוח הבליעה שבו חזק מאוד שמוציא את הטעם הבלוע בכלי ונעשה כטעם ראשון.

ולכן ❖

דבר חריף	דבר חריף	צונן
דבר שאינו חריף	נחתך בסכין צוננת בולע אגב דחיקת הסכין את הבליעה	נחתך בסכין צוננת אינה בולעת טעם הסכין
אינו משבח הטעם	נתבשל בכלי שאינו בת יומא משבח הטעם והוי כבת יומא	טעם פגום
טעם שני אינו נחשב כראשון	נתבשל בכלי הוי כאילו בלע ישירות מהמאכל והוי כמתבשל יחד עם המאכל	נ"ט בר נ"ט

אכילת מאכלי חלב לאחר אכילת בשר

חולין¹² אמר רב חיסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה. ובטעם האיסור יש מחלוקת הראשונים:

- ❖ דעת רש"י לפי שהבשר מוציא שומן וחוא נדבק בפה וטעמו נמשך עד זמן ארוך.
- ❖ דעת הרמב"ם שהיות וכשאוכל בשר נכנס בשר בין השיניים ואינו סר ע"י קינוח וכדו' לכך צריך להמתין שש שעות ואח"כ נחשב הבשר כמעוכל.

ובמחלוקת זו יש בהן כמה נפק"מ:

שיעור ההעתנה

לדעת הרמב"ם בין הדיח הפה היטב בין לא הדיח צריך להמתין שש שעות, דחיישינן שמא יש בשר בין השיניים, ולא העליח להדיחו מפיו.
לדעת רש"י (לפי התוס' והמרדכי) לא הדיח הפה צריך להמתין שש שעות, הדיח את הפה היטב ונטל ידיו אינו צריך להמתין.

¹¹ קי"א ע"ב.

¹² ק"ה ע"א.

להלכה נפסק כדעת הרמב"ם שצריך להמתין שש שעות אפילו אם עשה קינוח והדחה.

מצא בשר בין השיניים לאחר שש שעות

לדעת הרמב"ם פולטו ומותר לאכול חלב מיד דבשר זה נחשב כמעובל.
לדעת רש"י צריך גם קינוח והדחה.

להלכה נפסק לחומרא ברש"י שצריך גם קינוח והדחה.
איך עושים קינוח והדחה יאכל מאכל אבל לא תמרים או העשוי מקמח שהם נדבקים לפה, והדחה היינו שישטוף היטב את הפה.

תבשיל

חולין¹³ אמר רב נחמן בין תבשיל לתבשיל אין צריך אפילו נטילת ידים.

❖ דעת ר"ת שמיירי שסיים לאכול תבשיל של בשר זכעת רוצח לאכול תבשיל של חלב, באופן זה אין צריך אפילו נטילה, ואם רוצח לאכול גבינה ממש אז חייב רק בנטילה, אבל בכל אופן לאחר אכילת תבשיל אינו חייב להמתין שש שעות, דתבשיל אינו בשר ממש.

❖ דעת רבינו שמואל שדברי רב נחמן מיירי ששני התבשילין הם או בשר או גבינה, אבל אם אוכל תבשיל של בשר ורוצח אח"כ לאכול אפילו תבשיל של גבינה צריך להמתין שש שעות, דתבשיל של בשר חרי הוא כבשר, ומקשה ע"ז התוס' שאם שני התבשילין בשר או גבינה מדוע צריך נטילה בניהם.

להלכה פסק המחבר כדעת ר"ת דמיקיל אבל מוסיף ע"ז הרמ"א שנהגו במקומינו להחמיר דתבשיל דינו כבשר ממש ואין לפרוץ גדר.

אכילת בשר לאחר אכילת חלב

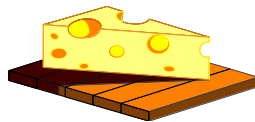
חולין¹⁴ אכל גבינה, מותר לאכול אחריה בשר.

¹³ ק"ה ע"ב.

¹⁴ ק"ה ע"א.

❖ דעת הרמב"ם שיש נפק"מ אם בא לאכול בשר חיה או בהמה שאיסורם היא מן התורה, צריך שיקנח וידיח את הפה וירחץ את ידיו, ואם בא לאכול בשר עוף שאינו אסור מן התורה אלא מדרבנן, אינו צריך קינוח או הדחה.

וכן פסק המחבר להלכה, אמנם כיום נהגו להחמיר ולהמתין דחיישינן למה שכתב הזוהר הקד' (ומביאו הפתחי תשובה בסימן פ"ט ס"ק י"ט) ולכן יש נוהגים להמתין חצי שעה ויש נוהגים להמתין שעה.

גבינה קשה

המורדכי מביא בשם המהר"ם דיש מחמירים להמתין אחר גבינה קשה שש שעות ומביאו הרמ"א להלכה,

גבינה צהובה שבימינו נחלקו הפוסקים האם נקרא גבינה קשה או לא בספר קיצור שו"ע¹⁵ מביא בשם הגר"א קוטלר והגר"מ שטרן שאין דינם כגבינה קשה, ובשם הגרי"ש אלישיב הוא מביא דיש להחמיר בזה.

מורה הלכה

אכל בשר צריך להמתין שש שעות, מצא לאחר מכן בשר בין השינים עושה קינוח והדחה, אכל תבשיל דינו כבשר עצמו, אכל חלב אינו צריך להמתין אחריה מצד הדין אכל היום נוהגים להמתין חצי שעה או שעה, אכל גבינה קשה צריך להמתין שש שעות, וגבינה צהובה של ימינו הוי מחלוקת הפוסקים האם הוי גבינה קשה.

הרחקות בין בשר וחלב

בשר וחלב שזנה משאר האיסורים שבתורה ששאר איסורים לעולם הם אסורים, אבל כאן בשר לבדו וחלב לבדו מותר, והאיסור הוא דווקא כשאוכלם או מבשלים יחד. לכך חששו חז"ל שהיות ואדם רגיל בהם עלול יותר להגיע לידי מכשול, לכן עשו חז"ל הרחקות שונות כדי שלא יבוא אדם לידי תקלה ח"ו.

¹⁵ מהרב פפויפר סימן י"א סעיף ח-ט.

שני אנשים שאוכלים זה חלב וזה בשר

חולין 16

שני אכסנאין (אורחים) אוכלים על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששים. אמר שמואל לא שנו אלא שאין מכירים זה את זה אבל מכירים זה את זה אסור, תניא נמי חכי רשב"ג אומר שני אכסנאים שהתארחו אוכלים על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששים, ולא אסרו אלא בתפיסה אחת.

ובפירוש תפיסה יש שתי שיטות:

❖ התוס' מביאים בשם י"מ שתפיסה אחת היינו חבילה אחת וכוונתו לומר שהיתר זה הוא דווקא באינם מכירים זה את זה, ואז לא חוי כאילו אוכלים מחבילה אחת, אבל אם מכירים זה את זה חוי כאילו הם אוכלים מחבילה אחת, ולכן מכירים זה את זה אסור בכל אופן.

❖ דעת רוב הראשונים דמירי במכירים זה את זה, וזא לומר שבתפיסה אחת היינו שולחן אחד ללא שום היכר אסור להם לאכול, אבל אם עושים בנייהם היכר מותר להם לאכול יחד.

להלכה נפסק דבמכירין זה את זה מועיל היכר .

במה הוי היכר :

מפה נפרדת

פסק המחבר שאם כל אחד אוכל במפה נפרדת הוי היכר, ומוסיף הבדי השולחן דהני מילי שאין דרכם בשאר הפעמים שאוכלים, אבל אם הדרך לאכול בשאר הפעמים שכל אחד יש לו מפה לא הוי היכר.

פת

פסק המחבר שאם מניחים בנייהם פת הוי היכר, ומוסיף הרמ"א ודווקא שאינם אוכלים מפת זו, שאם אוכלים לא הוי היכר, והפמ"ג מגיד דברי הרמ"א שלא אומרים אוכלים אלא אוכל, מכיוון שאסור לאכול מפת אחד חלב ובשר יחדיו, אלא א"כ לא היה על השולחן בשעת האכילה, מטעם שחשישין שמא ידבק בפת שיירי מאכל.

פסק הרמ"א שאם החליטו בנייהם על חפץ מסוים שיהיה להיכר ג"כ מדהני ואפילו כלי, ואפילו אם משתמשים בו, אמנם הוא מוסיף שמ"מ לא ישתמשו שניהם בכלי אחד אע"פ ששניהם שותים ממנו מים שהוא פרוזה, מ"מ חיישינן שמא בשעת השתייה ידבק שיירי אוכל בכוס.

באופן המותר לשניהם לאכול צריך להיזהר משלושה דברים :

- א) לא לאכול מפת אחד.
- ב) לא לשנות מכלי אחד.
- ג) לייחד מלח לכל אחד.

הנחת בשר וחלב על שולחן אחד

חולין¹⁷ העוף עולה על השולחן ואינו נאכל דברי ב"ש, וב"ה אומרים אינו עולה ואינו נאכל. והיינו דווקא בשולחן שאוכל, אבל שולחן שמסדר מאכלים מותר לו להניח שם בעד אחד בשר ובעד אחד חלב. זטעם האיסור כתב רש"י שחיות ועומד באמצע האכילה הוא עלול בטעות לאכול משני המינים.

אינו אוכל משני המינים

אבל בשר וגמר ואוכל מאכלים שאינו משני המינים פסק הבדי השולחן שמותר להניח מוצרי חלב על השולחן, שכל הגזירה היינו דווקא בעת שאוכל מין אחד אסור שיהיה על השולחן המין השני.

מתעסק בחלב

פסק התשובה מאהבה דמי שאכל בשר מותר לו אח"כ להתעסק עם חלב (כגון לעסוק עוגת גבינה וכדו' אבל אינו עוסק באכילה) ולא חיישינן שמא יאכל מהחלב, ומוסיף הבדי השולחן שדין זה אפילו בעת שעומד באמצע סעודת בשר ולא בירך אבל סיים מלאכול שמותר.

¹⁷ ק"ד ע"ב.

שומר

האוכל בשר לאכול וכעת רוצה להניח חלב על השולחן וכדי שלא יכשל הוא מומנה שומר שישגיח עליו שלא יכשל באכילתם יחד.

❖ דעת חגן המלך (ומביאו חגר"ע אייגר לחלכה) דאינו מועיל דהיות

ועוסק באכילה יש חשש שכל רגע ישגה ויאכל אותם יחד, לכך

אינו מועיל שומר דאינו יכול לשמור עליו כ"כ.

❖ חכף החיים (אות ט"ז) מביא בשם הזבחי צדק להקל שמועיל.

להלכה נוהגים להחמיר דאינו מועיל.

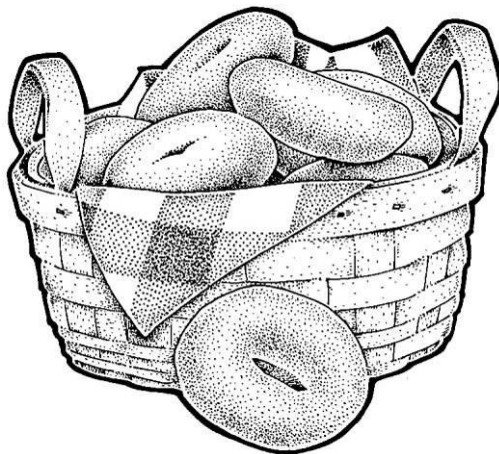
לחם חלבי או בשרי

אסרו חכמים לאפות לחם חלבי או בשרי, אלא א"כ עשה לו צורה מיוחדת וניכר שאין זה כשאר הלחמים הנמצאים בשוק.

וטעם הדבר דהיות ודרך הלחם שהוא פרווה, וגם דרכו להיות נאכל גם בסעודה

בשרי וגם בסעודה חלבי, לכך המכשול שיכול לצאת מזמנת מאוד אם

לא שעושה היכר.

מורה הלכה

א) שני אנשים שאינם מכירים זה את זה מותרים באכילת זה בשר וזה חלב, אבל במכירים דווקא שיעשו היכר, והיכר מהני ע"י מפה אם אין דרכם בכך, או פת ואפילו אחד משתמש, וגם חפץ שהחליטו ביניהם שזה הוא היכר.

ב) באופן המותר לשניהם לאכול צריך להיזהר משלושה דברים: א) לא לאכול מפת אחד. ב) לא לשתות מכלי אחד. ג) לייחד מלח לכל אחד.

ג) בשעה שאוכל אסור שיהיה המין השני על השולחן, וגם לא מהני שומר, אבל להניח על השולחן שני מינים ואינו עוסק באכילת אחד מהם מותר, וכן לאחר שסיים לאכול בשר מותר לו להתעסק בחלב.

ד) אסור לאפות פת חלבי או בשרי אלא א"כ עשה היכר מיוחד.